

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΚΜΑ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Δύο λόγια για τη διεργασία που γέννησε το Α.Κ.Μ.Α.

Αυτός που γράφει το περιληπτικό τούτο κείμενο είχε διαταχθεί το 1953 να υπηρετήσει τη θητεία του σαν Εφεδρος Ανθυπίατρος στο Τάγμα Προκάλυψης που ήταν τότε στα Ανω Πορρόια του Μπέλλες.

Το θεόρατο κείνο βουνό το βρήκε σημαδεμένο από χαρακώματα, ναρκοπέδια και νιοσκαμμένους τάφους. Στα πόδια του ήταν πολλά τα μισοκαμμένα χωριά.

Τα μονοπάτια πάνω στις άγρια δασωμένες πλαγιές του ήταν γεμάτα κι αυτά με παγιδευμένες νάρκες.

Μέσ' στή νύχτα, τράνταζαν τον τόπο με την έκρηξή τους.

Οι "τυχεροί" που τις πάταγαν ήταν τριών λογίων: αγριογούρουνα ή στρατιώτες που ανεβοκατέβαιναν στην Α.Ζ. = "Απαγορευμένη Ζώνη", με τα όπλα τους "γεμάτα κι' απασφαλισμένα" ή κάποιος αντάρτης που περνούσε στα κλεφτά τα σύνορα για μια λιγόλεπτη πολλές φορές "επίσκεψη" στο σπίτι του.

Πάνω σ' αυτές τις πλαγιές, "κάπου" νοτιοδυτικά απ' το "σημείο στηρίγματος" Κιζ Μπουνάρ, το άλογο του ανθυπιάτρου μια μέρα χάθηκε κι ο αναβάτης του βρέθηκε μπροστά σ' ένα αναπάντεχο θέαμα. Μέσα σ' ένα μεγάλο άνοιγμα του δάσους τριγυρισμένο από θεόρατες οξυές, σκελετοί ήταν ξαπλωμένοι πάνω σε θεριεμένα αγριόχορτα. Πόσοι; Δεν πρόφτασε να μετρήσει. Κοκκάλωσε στη σέλλα κι έσφιξε το χαλινάρι για να κρατήσει τ' άλογο ακίνητο. Είχε προφτάσει μια στιγμή να δει μπροστά στα πόδια του αλόγου να γυαλίζουν τα "σπιράλ" που απλώνονταν ανάμεσα στις θαμμένες, παγιδευμένες νάρκες.

Το μυστήριο των σκελετών - ποιοί ήταν; Στρατιώτες ή αντάρτες; - Είχε πιά φανερή την εξήγησή του: ενέδρα μέσα σε παγιδευμένο ναρκοπέδιο μέσα σε τέτοιο δάσος ίσον σίγουρος θάνατος.

Ετσι νέοι άνθρωποι, είχαν μείνει άταφοι, τροφή σ' αγρίμια και σ' αγριόχορτα που φτάναν ως το γόνατο. Τα κόκκαλά τους τα είχαν κάνει άσπρα σαν το φίλντισι οι βροχές και τα χιόνια.

Είναι ένα απ' τα μικρά "θάματα" της καθημερινής μας ζήσης, το ότι τ' άλογο κείνο ξαναβρήκε το μονοπάτι που είχε χάσει χωρίς να πατήσει νάρκη.

Ο ανθυπίατρος, κάτω πιά στο Λόχο Διοίκησης στα Ανω Πορρόια έμεινε κείνη την κρύα νύχτα του Νοέμβρη του 1953 άπνους.

Τον έσφιγγε σα σιδερένιο χέρι, ένα ακατάπαυστο ΠΑΤΙ: γιατί σκοτώθηκαν κείνα τα παιδιά; Οι άδειες κόχες στα νεκροκέφαλα έβλεπαν προς τον κάμπο, προς τις πολιτείες... Έβλεπαν την Ελλάδα που αναδύονταν απ' τις στάχτες και τους τάφους του Εμφύλιου...

Τώρα, ύστερα από 30 χρόνια, είναι γνωστό το τι έβλεπαν οι πεθαμένοι που το μάτι τους βλέπει πιά γυμνή την αλήθεια: βλέπανε την Ελλάδα που λάτρεψε με τη σειρά της, όπως τοχε κι η νοοτροπία της εποχής, το μονόδρομο κέρδος, το "κέρδος" (!) που φέρνουν οι εκμεταλλευτικές σχέσεις μέσα σε ένα κοινωνικό περίγυρο ανταγωνισμού όπου ο "Ανθρωπος παραμένει του Ανθρώπου η κυριότερη τροφή" ...

Όταν λάλησε ο κόκκορας, την αυγή, στο νου του Ανθυπιάτρου είχε δέσει το συμπέρασμα. Η Ελλάδα ήταν καταδικασμένη να μπει σ' έναν κατήφορο εντροπικό. Σ' έναν κατήφορο που θα χειροτέρευε τις διεργασίες αποδιοργανωμένης συμπλοκότητας. Οι συνέπειες στις κοινωνικές τους εκδηλώσεις: δυσλειτουργικές καταστάσεις στο επίπεδο του ατόμου, της οικογένειας, της ομάδας, της κοινότητας, της κοινωνίας, ήταν φανερές σ' όποιον μπορούσε νάχει τέτοιες στιγμές αυτό που λέμε "κοινό νου".

Το συμπέρασμα που είχε δέσει στο νου του ανθυπιάτρου ήταν ότι η αντίδραση σ' αυτό τον κατήφορο δεν μπορούσε παρά να είναι μια: η δημιουργία μεσ' στον Ελλαδικό περίγυρο ενός Κέντρου Αντίστασης ενάντια στην εντροπική αυτή αποδιοργάνωση του Ανθρώπου και των Συστημάτων που πρέπει να δομεί για να ζήσει: οικογένειες, ομάδες, κοινότητες. Όσπου να φωτίσει και να λαλήσουν τα κοκκόρια, ένα σχέδιο δράσης είχε αρχίσει να σχηματίζεται στο νου του γιατρού. Με τη συντροφιά των νέων ανθρώπων που σαν συσπουδαστές είχαν ανέβει στα βουνά, είτε με τη "Δεξιά" είτε με την "Αριστερά" και σώσανε να κατεβούν, θ' αυτοστρατεύονταν τώρα σ' ένα συντονισμένο σχέδιο δράσης. Θα φεύγανε στο εξωτερικό - μια και τούτο δεν μπορούσε να γίνει στην Ελλάδα - όσα χρόνια χρειαζόνταν για να ολοκληρώσουν μια προχωρημένη μετεκπαίδευση και ειδίκευση σε επιστήμες του Ανθρώπου που αλληλοσυμπληρώνονταν: Ιατρική, Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, Ανθρωπολογία, Ψυχιατρική, Κοινωνική Εργασία, Εκπαίδευση.

Η μετεκπαίδευση και ειδίκευση σε τέτοιες επιστήμες του Ανθρώπου ήταν η βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός κέντρου "Αντίστασης" για την εντροπική αποδιοργάνωση του Ανθρώπου.

Μόνο αυτή θα δημιουργούσε την προϋπόθεση για την "εκκίνηση".

Όταν το 1963 είχε επιστρέψει πιά στην Αθήνα ο πρώτος πυρήνας που χρειαζόνταν για το ξεκίνημα, άρχισε μέσ' στα πλαίσια του Α.Κ.Μ.Α. η πορεία του "Ανθρωπον ζητώ".

Για την εξασφάλιση της ελευθερίας Σκέψης και Δράσης που χρειαζόνταν η προσπάθεια, ήταν απαραίτητη η ανεξαρτησία της η κοινωνική και η οικονομική. Η προσπάθεια δηλαδή έπρεπε να στηριχτεί αποκλειστικά στο εισόδημα που θα εξασφάλιζε το Α.Κ.Μ.Α. με τις υπηρεσίες που μπορούσε να προσφέρει: κοινωνικοεκπαιδευτικές τεχνικές για συνεργατική διεργασία ομάδας, εκπαίδευση σε συντονικές οικογενειακές σχέσεις, εκπαίδευση στη δυναμική της Ομάδας στο σχολείο, στο χώρο εργασίας, στην κοινότητα. Υπηρεσίες δηλαδή που μπορούσαν να συμβάλουν στή δημιουργία ανθρώπου που αναλαμβάνει ελεύθερα και υπεύθυνα τον αγώνα για την εξατομίκευσή του.

Χρειάστηκε να περάσει μια δεκαετία από θεωρητικές και εφαρμοσμένες προσπάθειες που θα μας βοηθούσαν να καταλήξουμε με βεβαιότητα στο συμπέρασμα ότι η εξατομίκευση αυτή (individuation) που αποτελεί και την ολοκλήρωση της εξανθρώπευσης, μπορεί να ανελιχθεί ομαλά, ανεμπόδιαστα, μόνο μέσα στα πλαίσια της διεργασίας ομάδας. Γιατί μόνο μέσα στη διεργασία αυτή το άτομο εξατομικεύεται μέσα απ' την αλληλεξάρτηση και για την αλληλεξάρτηση. Και όσο εξατομικεύεται, τόσο συμβάλλει στη διαφοροποίηση της διεργασίας ομάδας του. Μέσα σε τέτοιο περίγυρο ο Άνθρωπος ανελίσσεται σε φίλο του Εαυτού του και γ' αυτό φίλο των φίλων του. Έτσι αξιώνεται να δημιουργεί, να παράγει και να ανταλλάσσει το εξαγόμενο για αμοιβαία ωφέλεια.

Μέσα στα όρια του Ανθρώπου ανελίσσονται έτσι προς μια αυξανόμενη οργανωμένη συμπλοκότητα, διεργασίες βιολογικές, ψυχοκοινωνικοπνευματικές, κοινωνικοπολιτιστικές και οικονομικοκοινωνικές. Οι τελευταίες διαδραματίζουν και τον θεμελιακό ρόλο γιατί απ' αυτές εξαρτάται η επιβίωση και η μορφογένεση του Ανθρώπου. Οι βιολογικές διεργασίες τον διατηρούν ζωντανό, αναπτυσσόμενο, σε κίνηση και σε δράση. Οι ψυχοκοινωνικοπνευματικές και κοινωνικοπολιτιστικές τον αξιώνουν να ολοκληρώσει την ταυτότητα και την αυτονόμηση - εξανθρώπευσή του (individuation).

Στην εξέλιξη του ο νεολιθικός Άνθρωπος, όταν βγήκε από τις παλαιολιθικές του σπηλιές, αντίκρυσε με θάμβος τον ήλιο, ένωσε με ανακούφιση την θαλπωρή του, τον είδε να ανεβαίνει σιγά-σιγά στον ουρανό, σήκωσε τα χέρια του και αισθάνθηκε ότι κάτι πιο μεγάλο, πιο τεράστιο, επιβλητικότερο απ' αυτόν κυβερνούσε τον κόσμο του. Έτσι μέσα στη διαδοχή των εκατομμυρίων αιώνων οδηγήθηκε να πιστέψει στην αναμφισβήτητη ύπαρξη ενός αόρατου, ακατάληπτου, απερίγραπτου δημιουργού. Το μεγάλο ερωτηματικό του

Ανθρώπου ήταν : Με τι είχε να κάνει; Με μια δύναμη απεριγράπτη και ακατανόητη που έβλεπε και άγγιζε μόνο τα δημιουργήματα της; Η λογική του Ανθρώπου αντιμετώπισε ένα τεράστιο αίνιγμα. Άρχισε σιγά-σιγά μέσα στους αιώνες να "προσωποποιεί" την δημιουργική αυτή δύναμη. Στην αρχή σαν μια σειρά από θεϊκά πρόσωπα π.χ. ο θεός της φωτιάς, ο θεός της βροχής, ο θεός του ανέμου.

Όσο η πνευματικότητα του Ανθρώπου, το νοητικό του δυναμικό και η διαφοροποίηση των συγκινήσεων του αναπτύσσονταν, τόσο μπορούσε να διαφοροποιήσει τις συλλήψεις του αυτές. Άρχισαν διάφοροι λαοί να λατρεύουν με σεβασμό διάφορες θεϊκές οντότητες που τις φαντάζονταν και βαθμιαία τις πίστευαν. Τελικά οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν μια μοναδική συλλογιστική ικανότητα, την φιλοσοφική. Μέσα στην αλληλουχία των αιώνων ένας Μιλήσιος, ο Θαλής συνέλαβε την πρώτη του αρχή: "Πάντα πληροί Θεός" και την δεύτερη το "γνώθι σ' αυτόν" που το θεωρούσε σαν το κύριο μέλημα του Ανθρώπου γιατί αυτό θα τον ολοκληρώνει, θα τον εξανθρωπεί και θα τον έκανε κυρίαρχο του εαυτού του. Ο Σωκράτης, στην Αθήνα, ξεκινώντας απ' αυτές τις αρχές του Θαλή, προχώρησε στην οικοδόμηση της περίφημης φιλοσοφικής του σχολής και αυτή γέννησε τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Ο Άνθρωπος έφτανε πια σε ένα σκαλί που ήταν έτοιμος να κάνει ένα τεράστιο άλμα. Θα μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει, για να το χαρακτηρίσει αυτό, μια αναλογία: Να το ονομάσει με ένα όρο της ατομικής φυσικής, ένα quantum saltum. Αλλά και η αναλογία αυτή είναι ανεπαρκής να περιγράψει την φύση αυτού του "άλματος" γιατί η διεργασία που περιγράφουμε, ανελίσσεται σε ένα meta-level. Σ' αυτό το επίπεδο όμως ένας ψυχίατρος σαν κι αυτόν που γράφει δεν επιτρέπει στον εαυτό του να υπερβεί τον συμβατικό του ρόλο. Πιστεύει και αυτός στα Γεγονότα που πιστεύει όλη η χριστιανική ανθρωπότητα δηλαδή: στο Μέγα Γεγονός που έγινε σε ένα σπήλαιο της Βηθλεέμ. Εδώ ο συμβατικός μου ρόλος με υποχρεώνει να παραχωρήσω τη θέση μου σ' εκείνους που έχουν αναλάβει τον υπερβατικό Ρόλο. Εκείνους αναμένουμε να μας φέρουν το Μήνυμα. Είναι ένα μήνυμα για μια καινούργια ζωή, μια ζωή με Νόημα.

Στα ίχνη του Χριστόφορου Κολόμβου

Το σχέδιο της συνδυασμένης μετεκπαίδευσης στο εξωτερικό ήταν φυσικά ένα πράγμα νά σχεδιασθεί και άλλο πράγμα να πραγματοποιηθεί.

Η μικρή "Οδύσσεια" των νέων αυτών ανθρώπων άρχισε στις γραφομηχανές της Στοάς Αρσακείου. Εκεί συμπληρώθηκαν και δακτυλογραφήθηκαν οι δεκάδες απ' τα γράμματα που χρειάστηκαν για να διερευνηθούν οι δυνατότητες που υπήρχαν στα προγράμματα Πανεπιστημίων, Νοσοκομείων, Προγραμμάτων Ειδίκευσης, Ερευνητικών Κέντρων, που θα δέχονταν για το πρώτο στάδιο επιστημονικής προετοιμασίας τους "αυτοστρατευμένους" στην προσπάθεια δημιουργίας του κέντρου που οραματίστηκε ο ανθυπίατρος στο Μπέλλες. Προϋπόθεση για τα πρώτα βήματα ήταν να εξασφαλιστεί οικονομική βάση για τη βελτίωση των Αγγλικών και η πρόσληψή τους σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα που να εξασφαλίζει τη συντήρησή τους στο "Νέο Κόσμο".

Υστερα από πολλές "ταχυδρομικές περιπέτειες" εξασφαλίστηκαν οι βασικές αυτές προϋποθέσεις.

Για παράδειγμα, "ο ανθυπίατρος του Μπέλλες", εγώ προσωπικά, βρέθηκα τον Ιούλιο του 1955 να προσγειώνομαι στο Chicago για να υπηρετήσω σαν Intern στο Mercy Hospital, Loyola University Clinics. Καταλάβαινα με δυσκολία "αμερικάνικα αγγλικά" ενώ ήμουν υποχρεωμένος να εφημερεύω για τετρακόσιους αρρώστους που μιλούσαν, πολλοί απ' αυτούς, με την ιδιωματική προφορά αλλά και τη συγκινητική ανθρωπιά των μαύρων.

Αργότερα, όταν είδα αυτό το κοινό να παρακολουθεί Αγγλικές ταινίες γυρισμένες με Αγγλους ηθοποιούς, το είδα ν' αγανακτεί και να διαμαρτύρεται με θορυβώδεις εκδηλώσεις για το "ακαταλαβίστικο" της γλώσσας των ηθοποιών! Και τότε κατάλαβα τον Bernard Shaw που σ' ένα παραδοξολόγημα έγραψε πως η Αγγλία και η Αμερική είναι δυό χώρες που τις ενώνει ο ωκεανός και τις χωρίζει η γλώσσα.

Δύο πράγματα μου στάθηκαν μεγάλη βοήθεια: πρώτα η πείρα από την ιατρική μου εξάσκηση στην Προκάλυψη και στις Κοινότητες του Μπέλλες απ' τα Πορρόια ως τη Δοϊράνη, με όλες τους τις "έκτακτες περιπτώσεις" και ύστερα η πολύ κατανοητή δυσκολία μου να γράφω φλύαρα, πολύλογα ιστορικά.

Τα τηλεγραφικά μου ιστορικά, που έδιναν με λίγες φράσεις τα κύρια σημεία της διαταραχής του αρρώστου, με έκαναν πολύ αγαπητό στους "Attending Physicians". Αυτοί έστελναν στο νοσοκομείο τους ιδιωτικούς τους πελάτες όταν η κατάστασή τους επέβαλλε νοσοκομειακή νοσηλεία. Ο καθένας τους λοιπόν έπρεπε να διαβάσει τα ιστορικά των νεοεισαχθέντων όσο γινόταν πιο σύντομα και να εξετάσει πολλές δεκάδες αρρώστων κάθε μέρα, αφού όλοι μαζί ακολουθούσαν την αρχή "ο χρόνος είναι χρήμα".

Η κυριότερη ψυχαγωγία εκείνων των ημερών, μέσ' στην τρομερή ζέστη του Chicago, ήταν να δακτυλογραφώ μια σειρά καινούργιων αιτήσεων για πρόγραμμα ψυχιατρικής ειδίκευσης. Έτσι δακτυλογράφησα 80 περίπου τέτοιες αιτήσεις.

Γύρω στα Χριστούγεννα ήρθε και μια πρόσκληση για το κρίσιμο αρχικό Interview. Ήταν από το πρόγραμμα του Illinois State Psychiatric Institute. Το Πρόγραμμα που είχε αρχίσει να οργανώνει η πολιτεία του Illinois για να καλύψει επιτακτικές ανάγκες για εκπαίδευση και νοσηλεία στην περιοχή της ψυχικής δυσλειτουργίας. Έτσι συγκέντρωσε τα ψυχιατρικά προγράμματα των 5 Ιατρικών σχολών του Chicago (Chicago Medical School, Chicago University, Illinois University, Loyola University, Northwestern University) και έδωσε στο καθένα ένα όροφο για τη στέγαση της ψυχιατρικής κλινικής του στο δεκαεξαόροφο Illinois State Psychiatric Institute. Κάτω απ' τη διεύθυνση του καθηγητή της νευροχειρουργικής στο Illinois University, Percival Bailey, με εκπαιδευτικούς συμβούλους τους chairmen των Πανεπιστημίων και Διευθυντή εκπαίδευσης τον καθηγητή του Northwestern, Jules Masseman, προοριζόνταν να είναι ένα απ' τα προοδευτικότερα και πιο ολοκληρωμένα προγράμματα της χώρας.

Το Interview ήταν να γίνει στο Illinois University Neuropsychiatric Institute. Στο ευρύχωρο γραφείο ήταν καθισμένοι ο καθηγητής Bailey, ο "Πάπας της Αμερικανικής Νευροχειρουργικής" όπως τον έλεγαν, αριστερά του ο καθηγητής του Loyola University, Kalman Gyafas, και ο καθηγητής του Chicago Medical School, John Lee.

Η πρώτη ερώτηση που μου έγινε ήταν "πως αισθάνεσαι;" και η απάντηση ήταν "σαν το ψάρι έξω απ' το νερό, γιατί τα Αγγλικά μου όπως βλέπετε είναι λίγα για να εκφραστώ όπως θάθελα".

Οι πρώτες ερωτήσεις ήταν για τις κύριες διαφορές ανάμεσα στις απόψεις του Freud και του Yung.

Η ερώτηση με βρήκε προετοιμασμένο. Είχα οργανώσει λίγο πριν φύγω απ' την Αθήνα σεμινάρια πάνω στο θέμα για συναδέλφους μου. Έτσι καταπάστηκα με πολλή

προθυμία να απαντώ στις ερωτήσεις μέχρι τη στιγμή που ο Percival Bailey, γνωστός για την πολεμική του ενάντια στην επιστημολογία που ακολουθούσε η ψυχανάλυση, έχασε την υπομονή του με τα ψυχαναλυτικά και με ρώτησε "Πες μας γιατί αποφάσισες να κάνεις ψυχιατρική" και τότε με ανανεωμένο ενθουσιασμό καταπιάστηκα να παρουσιάσω όσο πιο ολοκληρωμένα μπορούσα το σχέδιο που είχα συλλάβει στο Μπέλλες. Ο Percival Bailey που με άκουγε με απορία με ρώτησε: "που είναι οι άλλοι τώρα;"

Ακολούθησαν ονόματα, διευθύνσεις, προγράμματα ειδίκευσης, ημερομηνίες προβλεπόμενης επιστροφής στην Αθήνα.

Η επόμενη ερώτηση ήταν "ποιος θα σας δώσει χρήματα για ν'αρχίσετε;"

Η απάντηση ήταν "κάνεις γιατί η αρχή που θα ακολουθήσουμε είναι ότι ανεξαρτησία οικονομική και κοινωνική θα μας εξασφαλίσει ανεξαρτησία σκέψης και δράσης. Τα περιορισμένα χρήματα που θα χρειαστεί η προσπάθειά μας θα τα εξασφαλίζουμε απ'τις υπηρεσίες, τις εφαρμοσμένες προσπάθειες που θα μπορέσουμε να αρχίσουμε για οικογένειες, ομάδες, σχολεία και άλλους οργανισμούς που θα τα χρειαστούν".

Ο καθηγητής Bailey έμεινε σκεπτικός για λίγο. Ψιθύρισε κάτι στους Gyafas και Lee και ύστερα είπε "συνήθως ο Dr. Lee απαντάει στον εξεταζόμενο και του ανακοινώνει την απόφαση της επιτροπής. Τώρα όμως θα σου απαντήσω εγώ προφορικά. Τους είδα την ώρα που μιλούσες και κατάλαβα ότι συμφωνούν μαζί μου. Μπορείς να αρχίσεις το πενταετές μας πρόγραμμα. Με τον Dr. Lee θα συνεννοηθείτε για τις λεπτομέρειες."

Η πρώτη ενέργειά μου ήταν φυσικά να στείλω έπειτα από λίγα λεπτά, απ'το κεντρικό ταχυδρομείο του Chicago ένα τηλεγράφημα στην Αθήνα. Το τηλεγράφημα αυτό ειδοποιούσε τη Βάσω Ε. Νομικού ότι τα πράγματα είναι έτοιμα πια να έρθει στο Chicago. Η συνέχεια του τι θα επακολουθούσε την άφιξή της στο Νέο Κόσμο της ήταν γνωστή: η ανάπτυξη μίας προσπάθειας που θα την αναλάβαιναν σαν σύντροφοι ζωής και σαν συνεργάτες για την πραγματοποίηση του αρχικού σχεδίου που ανέτειλε στο Μπέλλες. Έτσι μπήκαν δυνητικά τα θεμέλια της Οικογένειας Βασιλείου και του Αθηναϊκού Κέντρου Μελέτης του Ανθρώπου. Η Βάσω θα ερχόταν για να ολοκληρώσει τις σπουδές της στην ψυχολογία. Είχαμε στην αρχή του 1955 συνεργασία για τη δημοσίευση των δραματικών για μένα εντυπώσεών μου απ'τα μισοκαμένα χωριά του Μπέλλες και τη γεμάτη από καθημερινά απρόβλεπτα ζωή στην Προκάλυψη. Η "μέθεξή" της ήταν έκδηλη. Ήταν φυσικό να περιλάβει και το σχέδιο που είχα συλλάβει στα Άνω Πορρόια μετά την περιπέτειά μου στο ναρκοθετημένο δάσος, στα πτόδια του "Κιζ Μπουνάρ". Ήταν για κείνη χρόνια που προετοιμαζόταν για σπουδές στην κλινική

ψυχολογία, συμμετέχοντας συστηματικά στην προοδευτική για τα χρόνια εκείνα προσπάθεια ενός ιατροπαιδαγωγικού κέντρου. Είχε μεταφράσει το βιβλίο του Pierre Dujoyer "Η ψυχή του Παιδιού" και σε συνεργασία με την Ελένη Ολινιέρ το βιβλίο του Gilbert Robin "Η θεραπεία των Ελαττωμάτων και των κακών Έξεων στο Παιδί". Βρισκόταν λοιπόν σε ετοιμότητα να καλύψει τις βαθμίδες που χρειαζόταν για την απόκτηση του Master's και του Ph.D.

Είχα κανονίσει με την επαφή μου με τον Chairman του Τμήματος της Κλινικής Ψυχολογίας του Loyola University, Βιεννέζο καθηγητή Father Herr να φοιτήσει η Βάσω στο τμήμα του αφού θα την είχε εγκρίνει φυσικά η επιτροπή των καθηγητών που θα αξιολογούσε το βαθμό προετοιμασίας της. Στον Father Herr με είχε συστήσει η διευθύντρια του Mercy Hospital, Sister Loretto Marie που είχε συγκινηθεί όταν άκουσε το σχέδιο του Μπέλλες. Με το Master's και το Ph.D. από το Loyola που ήταν εγκεκριμένο το πρόγραμμά του από την Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία (A.P.A.), θα ολοκληρωνόταν η ουσιαστικότερη πλευρά της προετοιμασίας της Βάσως για τη συμβολή της στην ανάπτυξη ενός κέντρου σαν το A.K.M.A. Η δική μου πλευρά ήταν να συμβάλω με την ανάπτυξη της στρατηγικής και της τακτικής που θα ακολουθούσε ένα τέτοιο κέντρο ειδικότερα στις περιοχές "διεθνείς σχέσεις-συνεργασία", "Οικογένεια", "Ομάδα". Η Βάσω θα συμπλήρωνε σε επάλληλους κύκλους "Σχέσεις Οικογενειακές και Ομαδικές", "σχολική ομάδα", "εργασιακή ομάδα" και φυσικά εκπαίδευση ψυχολόγων στις Προβλητικές Τεχνικές (Projective Techniques) TAT και Rorschach στα οποία θα είχε την ευκαιρία να ειδικευτεί παρακολουθώντας στο Loyola τα μαθήματα και σεμινάρια της καθηγήτριας Magda B. Arnold σχετικά με την Ανάλυση της Αλληλουχίας Ιστοριών του TAT (Story Sequence Analysis) και τα μαθήματα του καθηγητή Frank Kobler για το Rorschach. Για το Rorschach θα δούλευε πιο συστηματικά η Βάσω όταν θα αναλάμβανε τα καθήκοντα του Research Assistant στο Loyola, όπου για την έδρα του Kobler θα συγκέντρωνε όλη τη σύγχρονη σχετική βιβλιογραφία. Ακόμη θα είχε την ευκαιρία, το 1960-1961 να ενταχθεί στο Προχωρημένο Σεμινάριο του καθηγητή του Chicago University Samuel Beck, από τους μεγάλους δασκάλους του Rorschach, πράγμα που θα οδηγούσε σε μια μακρόχρονη παραγωγική φιλία μας, επικοινωνία και ανταλλαγή επισκέψεων Αθήνα-Chicago. Τα προγράμματα του I.S.P.I. και του Loyola, με τις ευκαιρίες που πρόσφεραν και στους δυό μας, μας προετοίμασαν να έχουμε αξιοποιήσει τις εβδομαδιαίες διαλέξεις (80 περίπου) που έκαναν στη βιβλιοθήκη του Galesburg State Research Hospital προσκαλεσμένοι από το πρόγραμμα Αμερικανοί ειδικοί με διεθνή αναγνώριση και τις άλλες πλούσιες ψυχιατρικές

ευκαιρίες που πρόσφερε τότε το Chicago. Ανάμεσα σ'αυτές ήταν και τα όντως μοναδικά "σεμινάρια της Τρίτης", της Ψυχιατρικής Κλινικής του Michael Reese Hospital που διηύθυνε ο καθηγητής Roy Grinker. Τα παρακολουθούσαμε κάθε Τρίτη και η συμμετοχή μας ήταν έντονη. Έτσι έγινε κατορθωτό το Νοέμβριο του 1961 να έχουμε ολοκληρώσει πια τις ακαδημαϊκές μας προετοιμασίες για το ταξίδι της επιστροφής.

Όταν πήγα στο γραφείο του Percival Bailey για να τον αποχαιρετήσω εκείνος φάνηκε πραγματικά να απορεί "ώστε φεύγεις;"

Κι ακολούθησε ο παρακάτω διάλογος:

- Μα συχνά τα μεσημέρια, στο εστιατόριο σας μιλούσα για την επιστροφή.
- Σ'άκουγα αλλά ποτέ δεν σε πίστεψα. Έλεγα "άστον, ας κάνει έρευνες, ας δημοσιεύσει εργασίες, ας πάρει Πανεπιστημιακό, καθηγητικό τίτλο και τότε θα μείνει μόνιμα εδώ."

Η απάντηση ήταν:

- Οι αποσκευές μας είναι κιόλας έτοιμες και έχουμε αγοράσμένα τα εισιτήριά μας.

Τότε ο Bailey βουρκωμένος κοίταξε στη βιβλιοθήκη του, έδειξε 3 τόμους στα Ιταλικά και είπε "αυτοί οι τόμοι είναι από ένα μαθητή μου που ανανεώνει τώρα την επιστήμη του σε μια Ιταλική πόλη. Γράφε μου σε παρακαλώ να μαθαίνω πως εξελίσσεται το σχέδιό σου".

Κι αυτό έγινε. Τον Μάιο του 1966 πήγα πάλι στο Illinois State Psychiatric Institute προσκαλεσμένος να μιλήσω στο μεγάλο αμφιθέατρο, έπειτα από παρουσίαση για τον ομιλητή και το θέμα, του Percival Bailey. Παρουσίασα την ολοκληρωμένη πια προσέγγισή μας για την Ψυχική Υγεία. Ήταν μια προσέγγιση που καλύπτει ολόκληρο τον Άνθρωπο προς μεγάλη προσωπική ευχαρίστηση του Bailey μια και είχε δώσει ο ίδιος ανάλογες ολιστικές, στην ουσία τους συστημικές κατευθύνσεις στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ISPI.

Θυμούνται ακόμα ότι από τα αρχικά τρίμηνα που ήταν προγραμματισμένα να γίνουν στο Chicago State Hospital μια που το Illinois State Psychiatric Institute ήταν ακόμα σαν κτίριο στην αποπεράτωσή του, στη βιβλιοθήκη του νοσοκομείου, μίλησε ο Bailey στους ειδικευόμενους για τον ολιστικό χαρακτήρα που έχει η δυσλειτουργία του ανθρώπου σ'όλα τα επίπεδα, στο βιολογικό και στο ψυχοκοινωνικό. Το παράδειγμα που χρησιμοποίησε ήταν μίας νοσοκόμου που δούλευε σ'ένα μεγάλο Σανατόριο του Chicago επί πολλά χρόνια χωρίς να εκδηλώσει κανένα σύμπτωμα φυματίωσης, εργαστηριακά ή κλινικά. Λίγες όμως ημέρες

μετά τον αιφνίδιο θάνατο του πατέρα της παρουσίασε μια σειρά κλινικά και εργαστηριακά ευρήματα που έδειχναν ξεκάθαρα μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη μορφή της αρρώστιας.

Η περίπτωση αυτή μας έμεινε τόσο ζωντανή ώστε όταν σε λίγο μας άρχισε η Virginia Satir το πρωτοποριακό και επαναστατικό, για την τότε Αμερικανική Ψυχιατρική, Σεμινάριο για την δυναμική της Οικογένειας (Family Dynamics), θεώρησα φυσικό να το χρησιμοποιήσω σαν υλικό που έβρισκε τη θέση του μέσα στα πλαίσια του Σεμιναρίου.

Η Virginia Satir με την προοδευτική, κυριολεκτικά ριζοσπαστική για κείνη την εποχή σύλληψη του ρόλου που έπαιζαν οι οικογενειακές σχέσεις στις προβληματικές, δυσλειτουργικές εκδηλώσεις μελών της οικογένειας, μας άνοιξε ένα καινούργιο δρόμο για την προσέγγιση της δυσλειτουργίας που συναντούσαμε στον άλφα ή βήτα άρρωστο. Ειδικευόμενοι αρχίζαμε να την αξιοποιούμε διαγνωστικά και όσο βελτιώνονταν οι τεχνικές και μαθαίναμε για τις συγγενείς απόψεις του Nathan Ackerman, και θεραπευτικά. Με την ενθάρρυνση της προσπάθειας του Σεμιναρίου αυτού για τη δυναμική της οικογένειας από τον Dr. Kalman Gyarfás και την καθοδήγηση-επιτοπεία της Virginia Satir αρχίσαμε να βλέπουμε οικογένειες αρρώστων μας με σημαντικά διαγνωστικά και θεραπευτικά οφέλη. Οποτε υπήρχε η ευκαιρία, κι αυτό γινόταν συχνά, το σεμινάριο αυτό και τις κλινικές δραστηριότητες που συνδεόταν, τις παρακολουθούσε με πρόσκληση της Satir και η Βάσω. Αυτή η κοινή δραστηριότητα των δύο με την Virginia Satir θα μας θα δημιουργούσε μια αναπτυσσόμενη πολύ δημιουργική, φιλική συνεργασία, στις ερχόμενες τρεις δεκαετίες. Chicago, Palo Alto, Αθήνα, Κοπεγχάγη, Πράγα, είναι γεωγραφικά σημεία που μας έφεραν σε συνδυασμένες, συνεργατικές προσπάθειες για την θεραπεία οικογένειας.

Με τέτοια προπαίδια είναι κατανοητό το ότι, μόλις ιδρύσαμε το Α.Κ.Μ.Α., αρχίσαμε σεμινάρια για την δυναμική της οικογένειας, έρευνες για τη δυναμική της ελληνικής οικογένειας και θεραπεία οικογένειας έχοντας πια ενσωματώσει και τις εξελίξεις του Palo Alto. Μ' αυτές μας είχε φέρει σε άμεση επαφή η Virginia Satir που είχε αρχίσει τη συνεργασία της με τον Don Jackson και τους εκεί συνεργάτες του. Η εργασία μας στην Αθήνα, ερευνητική και θεραπευτική, με την ελληνική οικογένεια, αναπτύχθηκε γρήγορα και εκτεταμένα ώστε να μας καλέσουν για σχετικά σεμινάρια στο Palo Alto το 1966 και τον επόμενο χρόνο στη Νέα Υόρκη στο Ackerman Institute. Με τα παραπάνω κέντρα αποκαταστάθηκε επικοινωνία και συνεργασία που θα συνεχιζόταν ως σήμερα.

Αυτήν την εικοσιπενταετία θα οργανώναμε από το Α.Κ.Μ.Α. και μια σειρά από συμπόσια με διεθνή συμμετοχή για τα θέματα τα σχετικά με τη θεραπεία οικογένειας μέσα

στο πλαίσιο δεκάδων διεθνών και παγκοσμίων συνεδρίων. Ανάμεσα σ'αυτά είναι και η σειρά των Διεθνών Δελφικών Συμποσίων για τη θεραπεία οικογένειας που με εξελισσόμενες δομές, συνεχίζονται.

Μια άλλη προσπάθεια διάρκειας που άρχισε για μας στα χρόνια ειδίκευσης ήταν σχετική με τη διεργασία ομάδας. Το εβδομαδιαίο δίωρο σεμινάριο για τη θεραπεία ομάδας που είχε προγραμματίσει το I.S.P.I. στο δεύτερο χρόνο της ειδίκευσης, στάθηκε η αφορμή να παρακολουθώ με ενδιαφέρον όσες κλινικές δραστηριότητες είχαν σχέση με την ομάδα.

Το 1958-60 το I.S.P.I. είχε προγραμματίσει να εξασκηθώ το μισό χρόνο κλινικά και το μισό χρόνο εργαστηριακά. Γι'αυτό απ'το Chicago πήγαμε στο Galesburg State Research Hospital. Εκεί παράλληλα με μένα η Βάσω που είχε πάρει πια το Master's έγινε δεκτή να κάνει το κλινικό της Internship κάτω απ'τον Dr. Hunsicker, διευθυντή του Ψυχολογικού Τμήματος του Νοσοκομείου που είχε πολυετή πείρα στην ψυχολογική αξιολόγηση. Ταυτόχρονα θα είχε καιρό να αναπτύξει την έρευνα που είχε σχεδιάσει για την ανίχνευση patterns που εμφανίζονται με την ανάλυση της αλληλουχίας ιστοριών του TAT από ομάδες φυσιολογικών ατόμων και ατόμων με διάγνωση σχιζοφρενικής αντίδρασης και διαταραχών προσωπικότητας. Ήταν μια πρωτότυπη έρευνα που τη δέχθηκε η καθηγήτρια Arnold με πολύ ενδιαφέρον γιατί θα ήταν η πρώτη φορά που θα εξεταζόταν αν η μέθοδος SSA του TAT μπορεί να δώσει ευρήματα από τέτοιες ομάδες που να είναι στατιστικά σημαντικά. Τη σπουδαιότητα που είχε η έρευνα αυτή τη χρωστούσε στο ότι θα μπορούσε να αναλύσει τα πρωτόκολλα των ιστοριών και άλλος ερευνητής "τυφλά" και να καταλήξει στις ίδιες διαγνώσεις.

Ανάμεσα στις άλλες υποχρεώσεις μου είχε ανατεθεί και η ευθύνη της διεύθυνσης του εβδομαδιαίου δίωρου Σεμιναρίου που οι ειδικευόμενοι έπρεπε να κάνουν πάνω στην κλασική Ψυχιατρική Βιβλιογραφία που είχε να καλύψει και τις κυριότερες Ψυχαναλυτικές Σχολές και τα σημαντικότερα σύγχρονα ρεύματα. Προετοιμασμένος απ'το Σεμινάριο της Satir βρήκα πολύ φυσικό να καλύψω συστηματικά πια τις ιδέες του Nathan Ackerman. Ταυτόχρονα άρχισα να τις βάζω σε πράξη βλέποντας οικογένειες ή ζευγάρια με την ενθάρρυνση του διευθυντή του Νοσοκομείου καθηγητή Tom Turlentes που η Ελληνοαμερικανική καταγωγή του τον έκανε να είναι πολύ φιλικός και υποστηρικτικός στις προσπάθειές μας.

Εκείνη την περίοδο έγινε και ένα επεισόδιο που το θεωρώ χαρακτηριστικό της υποδοχής που έβρισκαν οι καινούργιες ιδέες για την οικογένεια και τη δυναμική της. Σε ένα

από τα εβδομαδιαία Σεμινάρια όπου το Νοσοκομείο καλούσε επισκέπτες να μιλήσουν, κλήθηκε η ψυχαναλύτρια του Baltimore, Barbara Jung. Ο Διευθυντής μου είχε αναθέσει να παρουσιάσω την περίπτωση δύο συζύγων. Είχα δει τον σύζυγο σε πολλές ψυχοθεραπευτικές συνεντεύξεις και κατόπιν, έπειτα από συμφωνία του συζύγου, προχώρησα και ολοκλήρωσα τη θεραπευτική προσπάθεια εξασφαλίζοντας και τη συμμετοχή της συζύγου στις θεραπευτικές συνεντεύξεις. Έκανα δηλαδή Θεραπεία Ζευγαριού.

Είχε γίνει μια πολύ συστηματική διαγνωστική και θεραπευτική εργασία μ' αυτό το ζευγάρι. Η παρουσίαση έγινε όπως πάντα, με το Νοσοκομείο μας δικτυωμένο με 50 νοσοκομεία του Illinois State με το telecommunication system που πρωτοεφαρμοζόταν τότε. Η Dr. Jung άκουσε προσεκτικά την παρουσίαση, είπε ότι συμφωνεί με την ψυχοδυναμική που παρουσιάστηκε αλλά πιστεύει ότι ήταν "βαρύ θεραπευτικό λάθος" (grave therapeutic error) να δει κανείς το ζευγάρι μαζί. Η απάντησή μου ήταν στηριγμένη στη νέα Επιστημολογία και φυσικά η Dr. Jung, κλεισμένη όπως αποδείχτηκε στην επιστημολογία των γραμμικών σχέσεων αιτίου και αιτιατού, δεν ήταν έτοιμη να την καταλάβει. Δέχτηκε όμως με καλόκαρδο χαμόγελο το σχόλιό μου ότι "σαν Έλληνας θεωρώ υποχρέωσή μου να συμπληρώσω πάντα κάτι δημιουργικότερα". Πράγμα που ευχαρίστησε και καθυσάχασε το διευθυντή μας, που γνωρίζοντας πρόσωπα και πράγματα είχε φοβηθεί εκρηκτικό επεισόδιο.

Σε τρεις δεκαετίες βέβαια θα πλημμύριζε ο πλανήτης μας από Συνέδρια και Συμπόσια για τη θεραπεία Οικογένειας και Ζευγαριών αλλά πάντα οι πρώτες προσπάθειες είναι φυσικό να συναντούν δυσκολίες παραδοχής από ειδικούς με δογματικές αντιλήψεις. Θα συναντούσαμε κι άλλες ανάλογες που η κάθε μια τους μας προετοίμαζε και μας εξόπλιζε για τις επόμενες. Αυτό που προσωπικά κέρδισα από το επεισόδιο με την Dr. Barbara Jung είναι το να θυμούμαι και να λέω στους τώρα ειδικευόμενούς μας ότι είμαι ο πρώτος resident που επικρίθηκε δημόσια για το "θεραπευτικό λάθος" (!) να δει παντρεμένους σαν ζευγάρι.

Εκείνη τη διετία του 58-60 μου είχε δοθεί, παράλληλα με την κλινική μου εργασία, και η ευκαιρία να εργασθώ το μισό χρόνο ερευνητικά στα Thudicum Research Laboratories που είχε δημιουργήσει και διηύθυνε ο καθηγητής Harold Himwich, ο ερευνητής που βάφτισε την ψυχοφαρμακολογία με τον Ελληνικό της όρο.

Το τελευταίο εξάμηνο στο Chicago, στη βιβλιοθήκη του Illinois University, είχα κατατοπισθεί στην πρόσφατη βιβλιογραφία που αφορούσε τις έρευνες γύρω από τα βιολογικά ευρήματα σε σχέση με τη σχιζοφρένεια.

Επηρεασμένος από ευρήματα που έδειχναν ότι ορρός από άτομα που είχαν διαγνωσθεί σαν σχιζοφρενείς, προκαλεί με την ένεσή του σε αράχνες διαταραχές στην κατασκευή των ιστών τους - ότι ούρα τέτοιων ατόμων προκαλούν διαταραχές στην ανάπτυξη φασολιών κλπ, είχα σκεφτεί από τότε την πιθανότητα να μελετήσω το αποτέλεσμα ένεσης τέτοιου ορρού σε αυγά από όρνιθες και να παρακολουθήσω τυχόν διαταραχές στην ανάπτυξη των εμβρύων. Όταν λοιπόν, τις πρώτες ημέρες στο Galesburg, με κάλεσε στο γραφείο του ο Himwich για να του πω πως σχεδίαζα να αξιοποιήσω το χρόνο που είχα διαθέσιμο για ερευνητική εργασία, ήμουν έτοιμος να του αναπτύξω τις ιδέες που είχα για μια τέτοια έρευνα. Με άκουσε με προσοχή, φώναξε την ιστολόγο του εργαστηρίου την Dr. Inman και καταστρώσαμε ένα πρόγραμμα που θα με έκανε τελικά να μπολιάσω σε 1 χρόνο 2.000 αυγά με ορρό που παίρναμε από ομάδες με κλινικά και φυσιολογικά άτομα. Είχαμε διαμορφώσει τελικά 6 control groups. Όταν ολοκληρώθηκε η έρευνα με θετικά ευρήματα για ιστολογικές διαταραχές στα έμβρυα των αυγών που είχαν ένεση από ορρό σχιζοφρενών και είχα πια γραμμένο το κείμενο μίας σχετικής δημοσίευσης, ο πολύ προσεκτικός Himwich ζήτησε τη γνώμη μίας φαρμακευτικής εταιρείας που ήταν τότε πολύ ειδικευμένη σε σχετικά θέματα. Η εταιρεία απάντησε ότι είχαμε παραλείψει να προσθέσουμε ένα έβδομο control group αυγών, αυγά που θα τα είχαμε τρυπήσει με την βελόνα οδοντιατρικού τροχού κάτω από το υπεριώδες φως που χρησιμοποιούσαμε πάντα για να είναι αποστειρωμένο το περιβάλλον, χωρίς να ενέσουμε τίποτα, για να ελέγξουμε την επίδραση που πιθανόν να είχε στο έμβρυο το υπεριώδες φως που θα πέρνούσε από το άνοιγμα.

Όταν με φώναξε ο Himwich και μου έδωσε να διαβάσω το γράμμα, του έδειξα το δακτυλογραφημένο κείμενο της ανακοίνωσης που είχαμε ετοιμάσει και τον ρώτησα: Τώρα τι να το κάνουμε; μου άνοιξε με ένα χαμόγελο ένα βαθύ συρτάρι του γραφείου του: Πρέπει να συμφιλιωθείς, George, και μ'αυτή την πλευρά της ερευνητικής δουλειάς. Αυτό το συρτάρι είναι γεμάτο από εργασίες που χρειάστηκε να μείνουν, για ανάλογους λόγους, αδημοσίευτες.

Δεν έμενε καιρός για να επαναληφθεί η τεράστια εκείνη εργασία και ταυτόχρονα είχαν αρχίσει να εμφανίζονται στη βιβλιογραφία που παρακολουθούσα συστηματικά, ευρήματα που δημιουργούσαν το ερώτημα: είναι ανάλογα ευρήματα αιτία ή αποτέλεσμα της διαταραχής που ονομάζουμε σχιζοφρένεια.

Καθημερινά έπρεπε να κάνω την ιατρική επίσκεψη στους 200 αρρώστους που είχαν σε ομάδες των 25 κρεβατιών οι 8 θάλαμοι που είχε το τμήμα για το οποίο ήμουν υπεύθυνος (Acting Chief of Service). Εκείνες τις ώρες σκεπτόμουν όλο και περισσότερο την ανάγκη που ένιωθα για μια τεχνική θεραπείας των ανθρώπων αυτών που συμπληρωματικά με τα ψυχοφάρμακα και υποστηρικτικά σε τυχόν βιολογικές διαταραχές, θα επέτρεπε στο θεραπευτή μέσα σε ομάδα να καταλύσει και να ρυθμίσει τις διεργασίες που ανεξίσσονται, έτσι ώστε, να γίνονται ψυχοκοινωνικά λειτουργικότερες.

Αυτό το σκεπτικό το έκαναν επιτακτικότερο οι εβδομαδιαίες συναντήσεις μου στους θαλάμους, με το νοσηλευτικό προσωπικό και με τους νοσηλευόμενους.

Σε μια πρωινή επίσκεψη παρατήρησα κάτι ασυνήθιστο. Νοσηλευόμενοι που ήταν γνωστοί να μην επικοινωνούν μεταξύ τους, έσκυβαν σε κάτι και το συζητούσαν. Όταν πήγα κοντά τους είδα ότι συζητούσαν το σχέδιο ενός απ'αυτούς. Ήταν τόσο απορροφημένοι ώστε δεν πρόσεξαν την παρουσία μου. Αυτό το επεισόδιο ήταν και η αφορμή να προχωρήσω σε μια διαφορετική έρευνα που θα ήταν και διερεύνηση του προηγούμενου σκεπτικού μου που είχε σχέση με την κατάλυση και ρύθμιση διεργασιών ομάδας.

Σ'ένα δωμάτιο συγκεντρώσαμε χαρτιά και χρώματα για σχέδιο. Όποιος είχε σχεδιάσει κάτι τόφερνε αν ήθελε στην ομάδα που σχημαπίσθηκε με τους νοσηλευόμενους που είχα παρατηρήσει να συζητούν το σχέδιό τους. Με τη συνεργασία της Βάσως που ήταν ιδιαίτερα προετοιμασμένη για το θέμα, έγινε συστηματική συλλογή σχεδίων και συζητήσεων. Η προετοιμασία της Βάσως οφειλόταν στο ότι συμπλήρωνε εκείνα τα χρόνια τη διατριβή της για το Ph.D. με μια εκτεταμένη έρευνα με την τεχνική της Magda B. Arnold, Ανάλυση αλληλουχίας ιστοριών του TAT (Story Sequence Analysis).

Η έρευνα αυτή συνέκρινε την αλληλουχία TAT ιστοριών που έδινε μια ομάδα σχιζοφρενών και μια ομάδα ασθενών με διαταραχές προσωπικότητας. Έδειξε ότι οι δύο ομάδες ασθενών δίνουν ιστορίες που η αλληλουχία τους ακολουθεί τύπους (patterns) που είναι χαρακτηριστικοί για την κάθε ομάδα. Το πολύ σημαντικό είναι ότι η ανάλυση των TAT ιστοριών μπορεί να γίνει "τυφλά" από άλλον εξεταστή και να καταλήξει στα ίδια ακριβώς ευρήματα. Ακολουθώντας ανάλογο τρόπο η Βάσω θα μπορούσε αργότερα να εξαγάγει την αλληλουχία των αναμνήσεων που θα έδιναν τα μέλη ομάδας στο ίδιο σχέδιο σύμφωνα με την τεχνική που θα ανέπτυσσα μέσα στα πλαίσια του A.K.M.A., τη Συναλλακτική με Συλλογικό Είδωλο Τεχνική (Synallactic Collective Image Technique) για ομαδική θεραπεία.

Όταν, το Δεκέμβριο του 1959 ειδοποιηθήκαμε από την Ψυχιατρική Εταιρεία του Illinois για την προκήρυξη διαγωνισμού ερευνών ανάμεσα στους ειδικευόμενους ψυχιάτρους της πολιτείας, ο Dr. Turlentes με κάλεσε και με ρώτησε αν ήμουν έτοιμος να υποβάλω μια εργασία σχετική με τα σχέδια και τη θεραπευτική αξιοποίησή τους στην ομάδα. Άρχισα να διαμορφώνω την εργασία στο νου μου. Είχα έτοιμο ένα κείμενο. Η προθεσμία υποβολής της εργασίας στην Ψυχιατρική Εταιρεία του Illinois ήταν 5 Απριλίου. Είχα διαμορφώσει το κείμενο στη σκέψη μου και είχα συγκεντρωμένο το απαραίτητο υλικό σε φωτογραφίες από τα σχέδια που είχαν συζητηθεί. Μετά από τη δουλειά μου στο νοσοκομείο, το απόγευμα της 4ης Απριλίου, άρχισα να υπαγορεύω στη Βάσω. Είχε προχωρήσει το κείμενο όταν τα μεσάνυχτα πια την παρακάλεσα να αφήσει τη συζήτηση της έρευνας όπως την είχα διατυπώσει και να την ξαναγράψει με καινούργιο τρόπο. Δεν μπορούσα να ξέρω τότε ότι η συζήτηση αυτή θα δημοσιευόταν σαν μέρος ενός κεφαλαίου στον τόμο New Directions in Mental Health με editor τον Bernard Riess. Όταν ξημέρωσε, το κείμενο της εργασίας είχε καλύψει πια 40 σελίδες με τον τίτλο "Group Image Therapy". Πήγα στο ταχυδρομείο του Galesburg και το έστειλα συστημένο στην Ψυχιατρική Εταιρεία του Illinois στο Chicago που είχε προκηρύξει το διαγωνισμό. Ύστερα από λίγες βδομάδες, παρακολουθώντας από τη βιβλιοθήκη ανακοινώσεις της Εταιρείας από το Chicago, μέσα από το telecommunication system, ακούσαμε και την ανακοίνωση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού: είχαν βραβευτεί δύο εργασίες. Μια από το Chicago University πάνω σε βιολογικές μεταβλητές και η δική μου. Η επιτροπή του διαγωνισμού "εκτιμούσε ιδιαίτερα το γεγονός ότι η έρευνα είχε γίνει παράλληλα με την ερευνητική μου εργασία στα εργαστήρια του Dr. Himwich". Θυμούμαι το πλατύ του χαμόγελο στην ανακοίνωση αυτή. "George μ'αρέσει να πίνω καφέ με τους συνεργάτες μου όταν βραβεύονται. Αύριο το πρωί λοιπόν θα σε περιμένω στο γραφείο μου". Πίνοντας εκείνον τον καφέ "θρηνήσαμε", γελώντας βέβαια, και τους κόπους για τα 2.000 αυγά. Ύστερα από λίγες εβδομάδες, στο πρόγραμμα με τις εβδομαδιαίες παρουσιάσεις που γινόταν στη βιβλιοθήκη των εργαστηρίων Thudicum, προγραμματίστηκε επίσημα η παρουσίαση της εργασίας που κράτησε ένα δίωρο.

Αυτό έγινε αφορμή να συνεχίσω συστηματικότερα πια και αποδοτικότερα όσο προχωρούσε ο καιρός να αξιοποιώ την τεχνική. Αυτό θα συνεχιζόταν εντατικότερα τον επόμενο χρόνο, τον πέμπτο χρόνο της ειδικευσής μου που θα τον υπηρετούσα στο Night Hospital, την τότε πρωτοποριακή για το Chicago προσπάθεια του Chicago University, στο δέκατο πάτωμα του Illinois State Psychiatric Institute. Εκεί μου είχε ανατεθεί η ευθύνη και η

οργάνωση της θεραπείας ομάδας. Σύμβουλοι στη ριζοσπαστική αυτή προσπάθεια ήταν οι Daniels και Margolin που έγιναν πολύ γνωστοί στην περιοχή της κοινωνικής ψυχιατρικής.

Η συστηματική απασχόλησή μου με τη διεργασία ομάδας με έκανε να αξιοποιήσω πολύ άμεσα τα σεμινάρια για ψυχόγραμμα και role-playing που έκανε τότε στο πρόγραμμά μας η Adelaine Starr, από τις παλαιότερες και κυριότερες μαθήτριες του Moreno. Με τη σκέψη του Moreno, με τις εργασίες του για group therapy, για κοινωνιομετρία και ψυχόγραμμα, απασχολήθηκα συστηματικά στο Psychiatric Literature Seminar που διηύθυνα στη διετία του Galesburg. Εκεί είχα αξιοποιήσει και τα όσα είχα κερδίσει από τον Rudolph Dreikurs. Τα σεμινάριά του είχαν περιληφθεί στο πρόγραμμα που μας είχε οργανώσει ο Percival Bailey τη δεύτερη χρονιά. Ήταν μια τόσο κατατοπιστική εισαγωγή στη σκέψη του Adler και στις θεραπευτικές του αντιλήψεις και εφαρμογές ώστε εξασφάλισα σχετική άδεια για την παρακολούθησή τους και από τη Βάσω.

Πως έγινε να ζητάμε Άνθρωπο με το λυχνάρι του Διογένη

Με την επιστροφή μας στην Αθήνα, λίγο πριν την ανατολή του 1962, αρχίσαμε με τη Βάσω την προετοιμασία για τη δημιουργία του Κέντρου που είχαμε δει ότι ήταν η βασική προϋπόθεση όλης της προσπάθειας. Στο μεταξύ, στα 6,5 χρόνια που είχαν μεσολαβήσει, άλλοι "μυημένοι" στο σχέδιο χρειαζόταν να συμπληρώσουν ακόμη την προετοιμασία τους, άλλοι ακολούθησαν καθαρά ιατρική-κλινική γραμμή και μερικοί βρήκαν τελικά την επιστροφή πιο προβληματική από την παραμονή στις Η.Π.Α.

Η προσπάθεια που είχα οραματισθεί στο Μπέλλες, το είδα απ'την αρχή πως έπρεπε να είναι τέλεια ανεξάρτητη από οποιοδήποτε πλαίσιο που είχε προκατασκευασθεί είτε από κρατικούς είτε από υπάρχοντες ιδιωτικούς φορείς που ο καθένας τους φυσικά είχε τους δικούς του σκοπούς και στόχους.

Συζητήσαμε το πρόβλημα με τους δικηγόρους της συντροφιάς. Από τα νομικά σχήματα που ήταν διαθέσιμα, διαλέξαμε τελικά σαν πιο πρόσφορο για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας της προσπάθειας, το Σχήμα του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου. Υπήρχε ο απαιτούμενος αριθμός για ιδρυτικά μέλη. Το καταστατικό που τελικά εγκρίθηκε από το Πρωτοδικείο έγραφε στη γλώσσα της εποχής:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

Του εν Αθήναις εδρεύοντος Σωματείου υπό την επωνυμίαν

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Κεφάλαιον Α!

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρον 1ον

Έδρα - Επωνυμία

Το υπό την επωνυμίαν "Εταιρεία Προαγωγής Ερευνών Ανθρωπίνων Σχέσεων" και εν συντημήσει: "Ε.Π.Ε.Α.Σ." νομίμως ιδρυθέν και λειτουργούν Σωματείον εδρεύει εν Αθήναις.

Άρθρον 2ον

Σκοπός - Μέσα

1. Σκοπός της Εταιρείας είναι η εις την Ελλάδα προαγωγή της περί την Προσωπικότητα και τας σχέσεις του Ανθρώπου επιστημονικής ερεύνης και η υποβοήθησις της πρακτικής εφαρμογής των συμπερασμάτων της εν γένει συγχρόνου επιστημονικής ερεύνης επί των θεμάτων τούτων.

2. Ο εν λόγω επιστημονικός σκοπός του Σωματείου τυγχάνει εν ταυτώ κοινωφελής δια της εξασφάλισης της εξειδικεύσεως των αναγκαιούντων δια το παρόν και μελλοντικών επιστημονικών έργων της Εταιρείας ειδικών επιστημόνων και της συγκεντρώσεως των αναγκαίων επιστημονικών συμπερασμάτων προς ανάπτυξιν της ερεύνης και της εν γένει επιστημονικής εργασίας εις τας επιστήμας του ανθρώπου, της παροχής εσωτερικών υποτροφιών εις νέους επιστήμονας ασχολουμένους με επιστήμας του Ανθρώπου και την ανάπτυξιν εφαρμογών εις διαφόρους τομείς των επιστημών του Ανθρώπου και την προσφοράν των σχετικών υπηρεσιών εις άλλους κοινωφελείς οργανισμούς και εις ευρύτερα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας είτε εντελώς δωρεάν είτε με κάλυψιν μόνον των κονδυλίων των δαπανών.

Σαν ιδρυτικά μέλη υπέγραψαν το καταστατικό αυτό οι άνθρωποι που ήταν τότε κοντά μας σχετικά με τη διάθεση να γίνει κάτι στη χώρα για τον Άνθρωπο. Αρκετοί απ' αυτούς, στα χρόνια που ακολούθησαν, εντάχθηκαν στη διδασκαλία του Πανεπιστημίου, σαν τακτικοί καθηγητές. Οι υπόλοιποι ήταν ειδικοί με άμεσο ενδιαφέρον για τις επιστήμες του Ανθρώπου. Ολοι μαζί πλαισίωσαν με πολλή ζεστασιά το ξεκίνημα της προσπάθειας. Στην πρώτη συνεδρίαση η Δ.Ε. μας ανέθεσε τη διεύθυνση του επιστημονικού κέντρου της εταιρείας. Αποφασίστηκε να το ονομάσουμε Αθηναϊκό Κέντρο Μελέτης του Ανθρώπου, και Αγγλικά, The Athenian Institute of Anthropos.

Ετσι δημιουργήθηκε το Α.Κ.Μ.Α. ώστε να μπορεί με συνέπεια να ακολουθεί την αρχή "ανεξαρτησία οικονομική και κοινωνική θα εξασφαλίσει στην προσπάθεια, ανεξαρτησία σκέψης και δράσης".

Τον Ιούλιο πιά του 1963 μπορούσαμε να εκδώσουμε Αγγλικά το Newsletter of the Athenian Institute of Anthropos. Αρχίζει με μια σημείωση στο χτες, το σήμερα και το αύριο του Α.Κ.Μ.Α. . "Το Ινστιτούτο", όχι στη σημερινή συγκεκριμένη φόρμα του, αλλά στη βασική του ουσία σαν ομαδική προσπάθεια για έρευνα και εκπαίδευση στις Επιστήμες του Ανθρώπου, έχει ήδη μια δεκάχρονη περίπου ιστορία. Είναι η ιστορία λίγων νέων ανθρώπων που πρώτα συμφώνησαν πάνω στην ανάγκη για μια τέτοια ομαδική δραστηριότητα για την Ελλάδα και κατόπιν προχώρησαν με ένα συντονισμένο σχέδιο 1) να ειδικευθούν με επάρκεια στο εξωτερικό σε ειδικότητες που συμπληρώνονταν αμοιβαία και 2) να γυρίσουν στην Ελλάδα και να ξεκινήσουν την ομαδική προσπάθεια.

Ήταν γι' αυτούς ένας μακροχρόνιος αγώνας να ολοκληρώσουν την πρώτη φάση. Θα θυμούνται για πάντα το θερμό ενδιαφέρον και την ενθάρρυνση που συνάντησαν από τους ακαδημαϊκούς τους δασκάλους και τους πανεπιστημιακούς που ήταν υπεύθυνοι για εκπαίδευση και εποπτεία στο πρόγραμμα του ISPI.

Η δεύτερη φάση έχει τη δική της ιστορία πιά. Αυτή τη χρονιά κιόλας (1963) η ομαδική τους προσπάθεια έχει αποκρυσταλλωθεί με τη μορφή του Α.Κ.Μ.Α., "The Athenian Institute of Anthropos". Ο τίτλος μπορεί να παρανοηθεί. "Κέντρο Μελέτης" - "Institute" δεν είναι κτίρια, όργανα, βιβλιοθήκες και ένας προϋπολογισμός εκατομμυρίων δραχμών.

Λίγα γραφεία, τα προσωπικά μας βιβλία, έρευνα που δε χρειάζεται πολύπλοκες τεχνικές εγκαταστάσεις - αλλά που είναι βασικής σπουδαιότητας για την Ελλάδα - εκπαίδευση για νεώτερους πτυχιούχους που χρειάζεται επείγοντως, αυτά είναι το Ινστιτούτο για την ώρα".

Το Newsletter συμπλήρωσε ως τώρα εικοσιεφτά χρόνια. Είναι χρόνια μεστά από δραστηριότητες στον Ελλαδικό χώρο και στο εξωτερικό. Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια για ειδικούς στις επιστήμες του Ανθρώπου έγιναν παράλληλα με την ανάπτυξη της ομαδικής και της οικογενειακής ψυχοθεραπείας. Τα σεμινάρια έδωσαν την ευκαιρία να αναπτυχθεί και να μεγαλώνει το διδακτικό ταλέντο που είχε κληρονομήσει η Βάσω από παππού και γιαγιά. Οι Κων/νος και Καλλιόπη Διαλησμά ήταν οι εκπαιδευτικοί που μόρφωσαν στις αρχές του αιώνα γενιές μαθητών. Πολλοί απ'αυτούς έχουν διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στις κοινωνικές εξελίξεις που ακολούθησαν στη χώρα μας.

Τα ερευνητικά δεδομένα και οι εφαρμογές στις περιοχές ομάδα-οικογένεια, μας έδωσαν υλικό για συνεχή δραστηριότητα στον Ελλαδικό χώρο και στο εξωτερικό. Ετσι σχετικά με την Οικογένεια το Α.Κ.Μ.Α. δημοσίευσε το 1986 την Τεχνική Εκθεση V του γράφοντος "Διερεύνσεις μεταβλητών υπεισερχομένων εις την ψυχοδυναμικήν της Ελληνικής Οικογένειας". Το βιβλίο αυτό αποτέλεσε και τη βάση πάνω στην οποία στηρίχτηκαν δραστηριότητες και σεμινάρια του Α.Κ.Μ.Α. που ακολούθησαν πάνω στο θέμα Οικογένεια.

Το 1982 οι Γ. και Β. Βασιλείου δημοσίευσαν μετά από πρόσκληση του περιοδικού *Paediatrician* το άρθρο τους "Promoting Psychosocial Functioning and Preventing Malfunctioning" στο τεύχος N° 11.

Τον ίδιο χρόνο εκδόθηκε το κεφάλαιό τους "Outlining a Systemic-Dialectic Approach to Family Functioning and Malfunctioning" στο βιβλίο *The Individual and the Group* των M.Pines και L.Rafaelsen.

Το 1983 με πρόσκληση του *international Journal of Family Psychiatry* δημοσίευσαν το άρθρο "Analogic Communication as a Means of Joining the Family System in Therapy". Τον ίδιο χρόνο με πρόσκληση του 1^{ου} Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για Οικογενειακή και Κοινωνική Θεραπεία (Λισσαβώνα 1983) πρόσφεραν το θέμα "Analogic Communication in Generating and Developing Family Therapy".

Το 1984 η Λίλη Βασιλείου στηριγμένη επίσης στα ίδια σεμινάρια συμπλήρωσε την Τεχνική Εκθεση XXIX "Η Σημερινή Μορφή της Σημαντικής Σχέσης μέσα στην Ελληνική Οικογένεια".

Στα χρόνια, 1970 στους Δελφούς, 1972 στις Πλάτρες της Κύπρου, 1974 στην Αθήνα, 1976 στην Opatija, 1978 στη Λισσαβώνα, 1980 στη Λευκωσία οργανώθηκαν Διεθνή Δελφικά Συμπόσια για Οικογενειακή Θεραπεία με Πρόεδρο τον Γ.Βασιλείου και συνπρόεδρο

τον D.Rubinstein. Τα Συμπόσια αυτά συνεχίζουν από τότε να οργανώνονται με διαφορετική κάθε φορά σύνθεση και δομή όπου συναντώνται συνεργάτες του Α.Κ.Μ.Α. με ξένους συναδέλφους π.χ. Παράκοιλα Λέσβου, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Σόφια, Βελιγράδι, Ζάγκρεμπ, Βουδαπέστη.

Το 1987 στην Πράγα οργανώθηκε Διεθνές Συνέδριο για την Οικογενειακή Θεραπεία με Πρόεδρο την Virginia Satir και Αντιπρόεδρο (έναν εκ των τριών) τον Γ.Βασιλείου. Το Συνέδριο αυτό που ήταν το πρώτο που είχε σκοπό να "γεφυρώσει" τους ειδικούς Ανατολής και Δύσης, συγκέντρωσε 1700 Συνέδρους και στάθηκε το πρότυπο για την οργάνωση και άλλων ανάλογων Συνεδρίων που οργανώθηκαν στη Βουδαπέστη και στο Χάρκοβο της Πολωνίας.

Το 1990 τυπώθηκε στο βιβλίο "Φροντίδα για την Οικογένεια", με επιμέλεια της Σ.Τσίτουρα, το άρθρο του γράφοντος "Γύρω από τις σχέσεις αρρώστου, αρρώστιας και οικογένειας".

Αυτές οι δραστηριότητες του Α.Κ.Μ.Α. είχαν φυσικά σαν συνέπεια την αυξανόμενη, με προσκλήσεις, ανάμιξή μας σε Επιστημονικές Εταιρείες και σε Συνέδρια. Έτσι ο διευθυντής του Α.Κ.Μ.Α. και η υπεύθυνη για Έρευνα και Εκπαίδευση είχαν γίνει μέλη με κεντρική θέση σε Διεθνείς Εταιρείες. Ως τώρα, 1990, προσωπικά έχω εκλεγεί Πρόεδρος της Παγκόσμιας Εταιρείας Κοινωνικής Ψυχιατρικής, 1978-83, Πρόεδρος της Μεσογειακής Κοινωνικοψυχιατρικής Εταιρείας, 1972-80, Πρώτος Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Ψυχοθεραπείας Ομάδας, 1973-80, Μέλος του Δ.Σ. της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ψυχικής Υγείας, 1972-76, Corresponding Fellow από την Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία (ΑΡΑ) και μαζί με τη Βάσω έχουμε εκλεγεί Fellows και Master-Trainers της Αμερικανικής Εταιρείας Ομαδικής Ψυχοθεραπείας. Το Α.Κ.Μ.Α. έγινε φυσικά δεκτό σαν Μέλος - Οργάνωση αυτών των Εταιρειών. Η Βάσω έχει εκλεγεί Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της Διεθνούς Εταιρείας Ψυχοθεραπείας Ομάδας, 1973-80, και του Δ.Σ. του Διεθνούς Συμβουλίου Ψυχολόγων, 1967-69, 1975-77. Με τη Βάσω προσκληθήκαμε από Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα και Επιστημονικές Εταιρείες χωρών της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης (Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ισραήλ, Τουρκία, Δανία, Μ.Βρετανία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Μάλτα, Αλγερία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Σουηδία) και της Βόρειας Αμερικής (Η.Π.Α., Καναδάς, Μεξικό) να διδάξουμε με Visiting Professorships μεγάλο αριθμό από μεταπτυχιακά Σεμινάρια και Φροντιστήρια για εφαρμοσμένες τεχνικές.

Οι προσκλήσεις αυτές έχουν επαναληφθεί στις Η.Π.Α. και τη Γιουγκοσλαβία επί 20 χρόνια, στη Βουλγαρία και στην Ουγγαρία επί 15 χρόνια.

Ανάμεσα στα επιστημονικά περιοδικά που μας κάλεσαν να συμμετάσχουμε στη συντακτική τους επιτροπή είναι και τα : *International Journal of Psychiatry*, *International Journal of Cross-Cultural Psychology*, *The Journal of Prevention, Family Process*, *Transnational Mental Health Research Newsletter*, *Mediterranean Journal of Social Psychiatry*.

Κατά την πρώτη του εικοσαετία (1963-83), το Α.Κ.Μ.Α. έχει προσφέρει περί τις 250 εργασίες (ανακοινώσεις σε συνέδρια, άρθρα σε περιοδικά, Κεφάλαια σε διεθνείς τόμους, Τεχνικές Εκθέσεις, Βιβλία).

Ανάμεσα σε άλλες τιμές στο διευθυντή του Α.Κ.Μ.Α. έχουν απονεμηθεί το Μετάλλιο *Bekhterev* του Λένινγκραντ, το Μετάλλιο *Purkinje* της Πράγας και το χρυσό Μετάλλιο της Στρατιωτικής Ιατρικής Ακαδημίας του Βελιγραδίου.

Μέσα στον Ελλαδικό χώρο το Α.Κ.Μ.Α. προσκλήθηκε για Συναντήσεις Ομάδας και Οικογένειας σε Ψυχιατρικές Κλινικές των Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Αλεξανδρούπολης και εφόσον συμπληρωθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για συμμετοχή Συνέδρων στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Πατρών.

Ψυχίατροι και Παιδοψυχίατροι, ακόμη και από τα χρόνια της ειδίκευσής τους, έχουν γίνει δεκτοί σε μεγάλους αριθμούς στα Σεμινάρια του Α.Κ.Μ.Α. που αποσκοπούσαν να δώσουν ευαισθητοποίηση στη Συστημική Σκέψη. Μετά τη συμπλήρωση των Σεμιναρίων αυτών προωθήθηκαν σε Ομάδες Ζευγαριών και σε Ομάδες για Ψυχοθεραπεία και μετά την ολοκλήρωση αυτού του σταδίου παρακολούθησαν συστηματικά Θεραπεία Οικογένειας. Μ'αυτόν τον τρόπο, ένας σημαντικός αριθμός εκπαιδευομένων συμπλήρωσε τις απαραίτητες ώρες εκπαίδευσης που χρειάζεται κανείς για να γίνει μέλος της Αμερικανικής Εταιρείας Ψυχοθεραπείας Ομάδας (Α.Γ.Ρ.Α.), της Διεθνούς Εταιρείας Ομαδικής Ψυχοθεραπείας (Ι.Α.Γ.Ρ.) και της Διεθνούς Εταιρείας Οικογενειακής Ψυχοθεραπείας (Ι.Α.Φ.Ρ.).

Ετοιμάζοντας συνεργάτες για Αυτόνομο Πέταγμα

Για κείνον που διάβασε προσεκτικά τη σύντομη, διαγραμματική τούτη παρουσίαση για την ιστορία του Α.Κ.Μ.Α. που συμπληρώνει πιά μια τριακονταετία, θα του έχει γίνει φανερό ότι η ολοκλήρωση της αυτονόμησης του κάθε εκπαιδευόμενου θα είναι αποτέλεσμα της έκτασης και του βαθμού που έχει ο καθένας τους αποδεχθεί και αξιοποιήσει τη βασική αρχή: η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση της διεργασίας της αυτονόμησης επιτυγχάνεται μέσα από την αποκατάσταση σχέσεων αλληλεξάρτησης και ο τελικός της σκοπός είναι να οδηγήσει τον αυτονομούμενο Άνθρωπο στην αποκατάσταση σχέσεων αλληλεξάρτησης.

Για να επιτύχει κάτι τέτοιο, το πρόγραμμα του Α.Κ.Μ.Α. έπρεπε για τον κάθε ειδικό από τις Επιστήμες του Ανθρώπου που θα γινόταν δεκτός στα μεταπτυχιακά του Σεμινάρια να διαμορφώνει το προσωπικό πρόγραμμα. Πρόγραμμα που θα λάβαινε υπόψη του τις δυνατότητές του, επιδιώξεις και σχέδια μεταπτυχιακών σπουδών στο εξωτερικό. Ετσι διαμορφώθηκαν για ένα αυξανόμενο αριθμό Ελλήνων ειδικών, ανάγκες να αλληλογραφήσουμε με τα κατάλληλα πρόσωπα και Κέντρα που έξω από την Ελλάδα μπορούσαν να τους συμπαρασταθούν με αποτελεσματικότητα στην ολοκλήρωση της επιδιωκόμενης μεταπτυχιακής ειδίκευσης, είτε αυτή ήταν σε επιστήμες ψυχικής υγείας, είτε σε ειδικότερες εκπαιδευτικές δραστηριότητες είτε σε θέματα δόμησης και λειτουργίας των οργανωτικών σχημάτων που η ραγδαία εξελισσόμενη κοινωνική πραγματικότητα απαιτούσε. Σε πολλές δεκάδες ανέρχονται οι συνάδελφοι για τους οποίους ακολουθήθηκε αυτή η πορεία. Αρκετοί απ'αυτούς έχουν τώρα διδακτικές δραστηριότητες σε Ελληνικά Πανεπιστήμια, Ανώτερες Σχολές και Επιμορφωτικά Φροντιστήρια και φυσικά με το να ενθαρρύνουν σπουδαστές τους να αξιοποιούν μεταπτυχιακή κατάρτιση στο Α.Κ.Μ.Α. διατηρούν ζωντανό, ανακυκλώνουν το ρεύμα που ανανεώνει και εκσυγχρονίζει στη χώρα μας τις προσπάθειες, θεωρητικές και εφαρμοσμένες που απαιτούνται στις Επιστήμες του Ανθρώπου.

Παρουσιάζοντας την ιστορία του Α.Κ.Μ.Α. θα είχε να αναλύσει κανείς την ατομική συμβολή του καθενός από τους ανθρώπους που το ξεκίνησαν και του καθενός από τους συναδέλφους που τους πλαισίωσαν, στην αρχή σαν εκπαιδευόμενοι και κατόπιν σαν συνεργάτες. Όμως αν μπορέσει κανείς να ξεχωρίσει και να περιγράψει χωριστά τα ρυάκια

που πηγάζουν χώρια και εκβάλλουν στο ίδιο ποτάμι, τότε θα μπορέσει να περιγράψει ξεχωριστά και τη συμβολή του καθενός. Αναγκαστικά, καταλήγουμε στο γνωστό συμπέρασμα ότι το ΟΛΟΝ είναι "κάτι παραπάνω" από τα μέρη που το συναποτελούν και μέσα σ'αυτό δεν χωρεί καμιά κατάτμηση σε ατομικές συμβολές.

Πρωτομαγιά του 1990

Γιώργος Α. Βασιλείου